

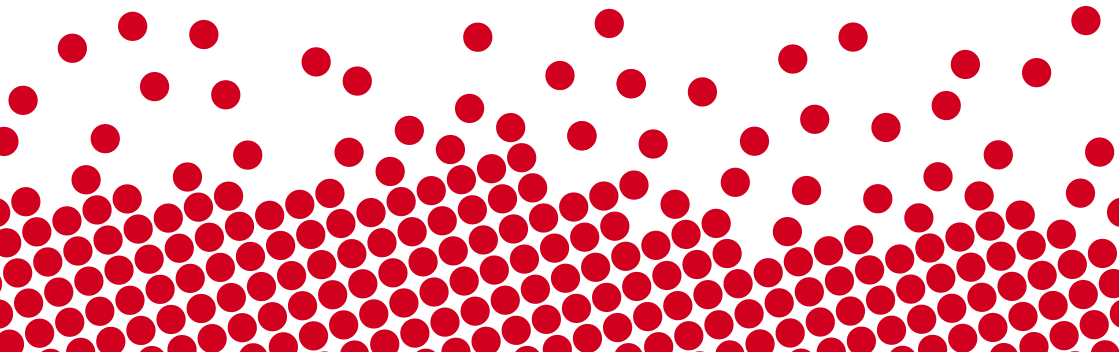

Regionalt Utvecklingsarbete för Fackliga Studier (RUFs)

Stöddokument för tvärfacklig studieverksamhet

Version 2015-01-16

VISA 2015
– för mer facklig utbildning

© Landsorganisationen i Sverige 2015

Grafisk form: LO

Produktion och tryck: Bantorget Grafiska AB, Stockholm 2015

ISBN 978-91-566-3084-2

LO 15.08 500

LOs centrala utbildningskommitté (LCU) har uppdragit till projektgruppen för Regionalt Utvecklingsarbete för Fackliga Studier (RUFSS) att ta fram stöddokument för tvärfacklig studieverksamhet. Dokumentens syfte är att förtydliga de Gemensamma riktlinjer för tvärfackliga studier som antogs i samband med den centrala studiekonferensen VISA i augusti 2013.

Dokumenterna ska vara kortfattade, konkreta och tydliga och handla om våra roller, vilka utbildningar vi gör tillsammans och kanske något om hur en studiekommitté kan fungera. Dokumenten är inte styrande utan stödjande.

Den preliminära versionen av stöddokumenterna beslutades av LCU den 17 september, för att sedan processas med den fackliga studieorganisationen under hösten 2014 innan dokumenten fastställs i en definitiv version.

I dessa stöddokument står det om förbundens regionala organisationer eller den regionala nivån. Med detta menas det som i olika förbund kallas avdelningar, regioner eller verksamhetskretsar.

Gemensamma riktlinjer för tvärfacklig utbildning

*Överenskommelse efter Vidareutbildning för studieaktiva
21–23 augusti 2013 mellan LO, LO-distrikten, ABF och LO-förbund*

Den fackliga utbildningen ska genom en gemensam studieorganisation ge medlemmar och förtroendevalda kunskap och kompetens att möta utmaningar. En stark fackföreningsrörelse behöver väl utbildade medlemmar och förtroendevalda för att utveckla det framtida fackliga arbetet.

Vår målsättning

att tillsammans utveckla och rekrytera till de tvärfackliga utbildningarna

att genomföra gemensamma studieorganisationsutbildningar

att genomföra utbildningar i pedagogik för att utveckla gemensamma handledarlag

att öka antalet tvärfackliga medlemsutbildningar och introduktioner

att öka antalet tvärfackliga fackligt politiska medlemsutbildningar

att öka antalet tvärfackliga ungdomsutbildningar

att visa öppenhet, ödmjukhet för våra roller

att i de fall konflikter uppstår, ha som mål att lyssna på varandra och lösa dessa.

Ansvar och roller

- LO-distrikten ska ha ett huvudansvar och en samordnande roll för den gemensamma planeringen.
- Förbunden och förbundens avdelningar ska ansvara för inventering och rekrytering av deltagare och handledare. Förbunden har också ansvar för den interna informationsspridningen.
- ABF är en pedagogisk resurs och har ansvaret för att genomföra utbildningarna. Arbetarrörelsens folkhögskolor är ytterligare en resurs.
- Varje organisation har sitt ansvar och sin roll i enlighet med ovanstående. Dessa organisationer ska tillsammans ses som ett team för att planera, genomföra och utveckla den regionala tvärfackliga utbildningsverksamheten. Arbetsättet ska präglas av öppenhet, lyhördhet och gemensam syn.
- Varje år kallar LO-distrikten till planering. Miniminivån är gemensamma medlemsutbildningar. Därutöver planeras och genomförs de utbildningar som regionalt efterfrågas. För att skapa en sammanhållen utvecklingsväg ska den regionala studieorganisationen stå i tät relation till de centrala kurserna i LOs Kunskapssystem.

Utvärdering och uppföljning

Varje år ska genomförd verksamhet utvärderas och rapporteras. Verksamheten ska redovisas genom ABFs redovisningssystem. LOs centrala utbildningskommitté är mottagare av redovisningen och ansvarig för återkoppling till den gemensamma studieorganisationen.

Går vi från ord till handling tar vi det första steget in i en ny och rättvis värld!

Stöddokument kring tvärfackliga studiekommittéer och -konferenser

De gemensamma riktlinjerna för tvärfackliga studier nämner planering av tvärfackliga studier och att genomförd verksamhet ska utvärderas och rapporteras. Detta stöddokument beskriver detta arbete som ofta genomförs i studiekommittéer och -konferenser, som ett stöd för dem som arbetar med genomförandet på lokal och regional nivå.

Årscykel för planeringsarbetet

Våren

- Utvärdering och uppföljning av föregående år.
- Inventering av nästa års behov och önskemål utifrån frågorna vad, för vem, hur, när och var.

Hösten

- Gemensamt beslut om plan för nästkommande år.

Tvärfacklig dialog – lokalt, regionalt och centralt

En bra dialog är nyckeln till en stark tvärfacklig studieverksamhet. Tydliga former för hur den gemensamma planeringen går till och dokumenteras är ett bra verktyg för att få en sådan dialog att komma till stånd, men den ersätter inte de kontinuerliga samtal som behöver föras mellan fackförbund, LO och ABF.

På den centrala nivån samlas fackförbunden i LCU – LOs Centrala Utbildningskommitté. Där koordineras hela det tvärfackliga studiearbetet – både det studiearbete som sker regionalt och lokalt och de centrala utbildningarna inom LOs

kunskapssystem. Besluten kring den regionala tvärfackliga studieverksamheten fattas i de forum som LO-distrikten bjuder in till och genomför.

I större LO-distrikt räcker det sällan med att ha möten på den regionala nivån, utan det finns behov av att träffas och koordinera arbetet också lokalt i någon form av studiegrupp/-kommitté. På den lokala nivån kommer man närmare själva verksamheten och kan resonera tillsammans om hur man går till väga för att rekrytera deltagare och handledare till olika utbildningar.

I vissa LO-distrikt gör man grunden till den gemensamma planeringen i de lokala studiegrupperna, och dessa lokala planeringar koordineras och sammanställs regionalt. Den regionala nivåns uppgift blir då mer uttalat att hålla en dialog med samtliga fackförbund (eftersom de mindre förbunden inte alltid har möjlighet att delta i de lokala grupperna) och att ansvara för utveckling av handledarlag och studieorganisation.

Regional facklig studiekonferens

Den regionala fackliga studiekonferensen är ett beslutsforum som äger rum minst en gång per år. Ganska ofta väljer studieorganisationen i distriktet att konferensen arrangeras två ggr/år, en gång på våren för uppföljning av föregående år och inventering av behoven för kommande år, och en på hösten för beslut kring planeringen för nästa år. Det är LO-distriktet som tar initiativet och bjuder in till den regionala fackliga studiekonferensen. LO-distriktet gör även den dokumentation från mötet som ligger till underlag för ansökan om stipendier från den tvärfackliga stipendiefonden.

Det är viktigt att arbetsformerna för studiekonferensen ger så många som möjligt förutsättningar att delta och vara med och påverka. Utskickade dagordningar och handlingar i god

tid före mötet gör det möjligt att samtala om frågorna på hemmaplan i förväg. I LO-distrikt med stora avstånd är det också väl värt att överväga att erbjuda deltagarna möjlighet att vara med på mötet via länk, exempelvis genom ABFs videokonferenssystem.

Upplägget för träffarna kan variera men här förslag på några punkter som bör vara med:

- Uppföljning av tidigare utbildningar: antal deltagare, utvärderingar, trender.
- Planering av kommande utbildningar: antal, orter, centrala kurser.
- Utbildning av handledare och handledarlag.
- Utbildning av studieorganisatörer.
- Nya material.

Regional facklig studiekommitté

I alla LO-distrikt finns en regional facklig studiekommitté som är ett genomförande organ som lägger förslag till studiekonferensen. Ibland finns det också lokala studiekommittéer som verkar i en del av distriktet, exempelvis en större stad.

Studiekommittén bör behandla de olika frågor som studieorganisationen ansvarar för såsom behovsinventering, planering, uppföljning och utvärdering, handledarlag, erfarenhetsutbyte kring material, utbildningar, och LOs centrala Kunskapssystem på externat. Kommittén ska vara pådrivande, ta initiativ för att driva utvecklingen av de tvärfackliga studierna framåt och ge stöd på de ställen där verksamheten haltar.

En viktig uppgift för kommittén är att förbereda de regionala studiekonferenserna. Förslagsvis kan detta gå till genom att man gör förfrågningsunderlag till förbunden på regional nivå där dessa beskriver utbildningsbehoven bland sina medlemmar för kommande år. Utifrån deras svar tar studiekom-

mittén fram ett förslag till studieplanering som skickas ut till studiekonferensens ledamöter i god tid före mötet.

Kommittén träffas förslagsvis två ggr på våren och två på hösten. LO-distriktet bjuder in till träffarna. För de lokala studiekommittéerna kan också ABF ta initiativet.

Studiekommittén kan exempelvis bestå av LO-distriktets ombudsman med ansvar för studier eller annan handläggare med studieansvar, ansvariga för fackliga studier inom ABF, en eller flera studieansvariga i förbunden på regional nivå samt representant från arbetarrörelsefolkhögskola om sådan finns i distriktet. För att det ska bli möjligt för kommittén att arbeta på ett effektivt sätt bör den bestå av 6–10 personer.

Stöddokument kring fackförbundens roll i den regionala tvärfackliga studieorganisationen

De gemensamma riktlinjerna för tvärfacklig utbildning beskriver förbundens roll i den regionala studieorganisationen som att ansvara för inventering och rekrytering av deltagare och handledare, samt för den interna informationsspridningen. Riktlinjerna säger också att organisationerna (ABF, LO och fackförbunden) tillsammans ska ses som ett team för att planera, genomföra och utveckla den regionala tvärfackliga utbildningsverksamheten. Arbetssättet ska kännetecknas av öppenhet, lyhördhet och gemensam syn.

Med utgångspunkt i dessa riktlinjer beslutar studiekonferensen i respektive LO-distrikt vad detta ansvar innebär mer i detalj. Nedan finns förslag på hur fackförbunden på regional nivå kan arbeta med att fullfölja sin roll i arbetet med de tvärfackliga studierna:

Inventeringsansvaret innebär att fackförbunden på regional nivå bör ta reda på vilket studiebehov som finns. Fackförbunden bör även aktivt inventera tillgången på handledare och meddela ABF vilka medlemmar som skulle kunna vara handledare i de tvärfackliga utbildningarna.

Deltagandeansvaret i planeringsarbetet innebär att fackförbunden bör ta aktiv del i de regionala studiekonferenserna och formulera vilka behov som finns utifrån den genomförda inventeringen. Om det finns flera avdelningar, regioner eller kretsar i ett fackförbund inom ett LO-distrikts område kan de resonera med varandra om att koordinera förbundets deltagande.

Det är viktigt att de personer som deltar i den gemensamma studieplaneringen har mandat att fatta beslut kring hur det tvärfackliga studieutbudet ska se ut samt överblick över förbundets stipendietillgång. Ansvaret för intern informations-spridning innebär att det är fackförbundens ansvar att se till att inbjudan till tvärfackliga utbildningar når ut till förtroendevalda och medlemmar.

Rekryteringsansvaret innebär att fackförbunden aktivt arbetar med att rekrytera deltagare till de tvärfackliga utbildningarna, gärna i form av studieuppsökerier. Då det är förbunden som har medlemmarna är ett aktivt rekryteringsarbete en förutsättning för att de tvärfackliga utbildningarna ska kunna genomföras.

Stöddokument kring LO-distriktens roll i den tvärfackliga studieorganisationen

De gemensamma riktlinjerna för tvärfacklig utbildning beskriver LO-distriktens roll i studieorganisationen som att ha huvudansvar och en samordnande roll för den gemensamma planeringen. Riktlinjerna säger också att organisationerna (ABF, LO och fackförbunden) tillsammans ska ses som ett team för att planera, genomföra och utveckla den regionala tvärfackliga utbildningsverksamheten. Arbetssättet ska kännetecknas av öppenhet, lyhördhet och gemensam syn. För att skapa en sammanhållen utvecklingsväg ska den regionala studieorganisationen stå i tät relation till de centrala kurserna i LOs Kunskapssystem.

Med utgångspunkt i dessa riktlinjer beslutar studiekonferensen i respektive LO-distrikt vad detta ansvar innebär mer i detalj. Nedan finns förslag till hur LO-distriktet kan arbeta med att fullfölja sin roll i arbetet med de tvärfackliga studierna:

- Bjuda in studieorganisationen till regional studiekonferens eller -konferenser för planering, utvärdering och uppföljning vid lämpliga tillfällen. Begreppet studieorganisation kan innebära olika saker. Här två vanliga exempel:
  - alla som aktivt arbetar med studier i distriktet och på arbetsplatser
  - en mindre grupp studieansvariga från den regionala nivån förutom ABF och LO. Ofta kallas denna mindre grupp för studiekommitté.
- Hålla kontakt med förbundens studieansvariga i distriktet och ABFs ansvariga för fackliga studier som hör till distriktet via e-post och telefon. Ett register som kontinuerligt upp-

- dateras med namn, e-post och telefonnummer kan behövas.
- Ansvara för att en regional studiekatalog eller studiefolder produceras. Den kan vara i både tryckt format eller digitalt.
  - Hålla kontakt med LO centralt kring de centrala utbildningar inom Kunskapssystemet som förläggs på externat inom LO-distriktet.
  - Sammanställa statistik för grundutbildningar i LO-distriktet. Denna bör användas som information och diskussionsämne på studieträffar i distriktet och ligga till grund för verksamhetsuppföljningen inför VU-överläggningarna.
  - Ansvara för att möten i studiekommitté och regional studiekonferens protokollförs och distribueras.
  - Ansöka om medel från LOs stipendiefond för tvärfackliga studier.
  - Driva utveckling av tvärfackliga studier i LO-distriktet.

Stöddokument kring ABFs roll i den tvärfackliga studieorganisationen

De gemensamma riktlinjerna för tvärfacklig utbildning beskriver ABFs roll i studieorganisationen som en pedagogisk resurs med ansvaret för att genomföra utbildningarna. Riktlinjerna säger också att organisationerna (ABF, LO och fackförbunden på regional nivå) tillsammans ska ses som ett team för att planera, genomföra och utveckla den regionala tvärfackliga utbildningsverksamheten. Arbets sättet ska kännetecknas av öppenhet, lyhördhet och gemensam syn. Riktlinjerna säger även att verksamheten ska redovisas genom ABFs redovisningssystem.

Med utgångspunkt i dessa riktlinjer beslutar den regionala studiekonferensen i respektive LO-distrikt vad detta ansvar innebär mer i detalj. Nedan finns förslag till hur arbetet kan läggas upp:

Genomförandet av utbildningarna

- ABF utformar inbjudningar till de inplanerade tvärfackliga utbildningarna och skickar dem till de fackliga organisationerna enligt den modell för informationsspridning som man kommit överens om i studieorganisationen.¹
- ABF tar emot anmälningar och säkerställer att deltagarfinsansieringen är klar för de anmälda deltagarna (genom den tvärfackliga stipendiefonden alternativt genom förbundsstipendier).

---

¹ Ibland skickas inbjudningarna till LO-distrikten som sprider dem till förbunden på regional nivå, ibland skickar ABF inbjudningarna direkt till förbunden, ibland webbpubliceras utbildningarna och förbunden får ett mail om det – det viktiga är att man är överens om en modell och sedan följer den.

- ABF skickar bekräftelser till de anmälda deltagarna senast fyra veckor innan kursstart. Komplettera gärna med att också skicka sms-påminnelse några dagar innan.
- ABF ordnar med lokaler, handledare, material, eventuell för-
tärning och övrigt praktiskt som behövs för att utbildningen ska kunna genomföras på ett bra sätt.
- ABF ser till att varje genomförd utbildning utvärderas i enlighet med den modell för utvärdering som man kommit överens om i studieorganisationen.

Handledararbetet

- ABF genomför regelbundet pedagogiska grund- och vidareutbildningar för fackliga handledare.
- ABF upprätthåller och utvecklar det tvärfackliga handledarlaget och arbetar med pedagogisk utveckling av de fackliga utbildningarna. ABF håller med en aktuell förteckning över tvärfackliga handledare och vilka utbildningar de kan hålla. ABF samlar handledarlaget regelbundet, håller handledarna uppdaterade om utvecklingen i den tvärfackliga studieverksamheten samt för ett resonemang med dem kring behov av pedagogisk grund- och vidareutbildning. Handledarlagets sammansättning ska avspegla målgruppens sammansättning och gruppens uppdrag.

Studieorganisatörsutveckling

Fackförbundens studieorganisatörer är tillsammans med handledarna nyckelpersoner i utvecklingen av det fackliga studiearbetet. ABF genomför regelbundet utbildningar för fackliga studieorganisatörer kring organisering av studieverksamhet, inventering av medlemmars studiebehov, rekrytering till studieutbudet med mera. I utbildningen bör en stor vikt läggas vid organiseringen av det tvärfackliga studiearbetet.

Arbetsfördelning inom ABF

ABFs organisation sammanfaller sällan med hur LO och förbunden organiserar sig. LO-distriktet sträcker sig ofta över flera ABF-avdelningar. Därför rekommenderas de ABF-enheter (distrikt och avdelningar) som finns inom varje LO-distrikt att komma överens om arbetsformerna och ansvarsfördelningen sinsemellan, och koordinera ABFs arbete gentemot de fackliga medlemsorganisationerna. Alla sådana överenskommelser ska dokumenteras och godkännas av ombudsmännen för samtliga berörda ABF-enheter, och överenskommelsen ska kommuniceras med LO-distriktet och förbunden på regional nivå.

Här är några exempel på hur en sådan arbetsfördelning kan gå till:

- En ABF-anställd kan ges ett särskilt ansvar att hålla ihop kontakten med LO-distriktets studieansvarig och ABFs förbundsexpedition i diskussionerna kring den regionala planeringen. Det kan exempelvis innebära att hålla i det fackliga handledarlaget, att hålla ihop framtagandet av en gemensam facklig studiekatalog och att delta i planeringen av den regionala studiekonferensen.
- En eller flera ABF-anställda kan få i särskilt uppdrag att hålla ihop en specifik utbildningsinsats inom hela LO-distriktet
  - exempelvis "Alla kan göra något" eller "Bättre arbetsmiljö"
  - i dialog med samtliga berörda ABF-enheter.

Gemensamma riktlinjer för tvärfackliga studier

Stöddokument kring vilka utbildningar som genomförs tvärfackligt

De gemensamma riktlinjerna för tvärfackliga studier nämner ett antal utbildningar som vi gemensamt uttalat att vi vill genomföra tvärfackligt. Detta stöddokument beskriver dessa utbildningar mer i detalj, som ett stöd för dem som arbetar med genomförandet på lokal och regional nivå. Dokumentet justeras löpande utifrån beslut fattade i LOs centrala utbildningskommitté (LCU).

Utbildningarna finns utpekade i de gemensamma riktlinjerna för tvärfacklig utbildning som särskilt viktiga att genomföra tvärfackligt.

Dessa utbildningar finns utpekade i de gemensamma riktlinjerna för tvärfacklig utbildning

	Utbildning	Längd	Innehåll/material	Målgrupp
1.	Facklig introduktion	Halv- eller heldag (4–8 h)	Facklig introduktion – Du, facket och kollektivavtalet	Nya medlemmar, potentiella medlemmar
2.	Facklig medlemsutbildning	3 dagar (24 h)	Medlem i facket	Nya medlemmar
3.	Facklig-politisk medlemsutbildning	3 dagar (24 h)	Facket i samhället / Den röda tråden + Sund city	Medlemmar som gått medlemsutbildning
4.	UNG-utbildning (Om facket, Om samhället, Om globalisering, Om försäkringar respektive Om främlingsfientlighet)	2 dagar/utb. (16 h) – undantaget Om försäkringar som är 1 dag (8 h)	LO UNG-materialen	Unga medlemmar och potentiella medlemmar under 30 år
5.	Pedagogisk utbildning för fackliga handledare	Grund: 3 dagar (24 h), Påbyggnad: 2 dagar (16 h)	Grund: Facklig handledare + Handledningen till Medlem i facket.	Handledare i facklig utbildning
6.	Facklig studieorganisationsutbildning	3–5 dagar (24–40 h)	Studier i föreningen / Facklig studieorganisationsutbildning	Fackliga studieorganisatörer

ning som särskilt viktiga att genomföra tvärfackligt:

Utbildningsanordnare	Utbildning finansieras av	Deltagare finansieras av	Förbund med egna utbildningar vid sidan av den tvärfackliga
ABF / fackförbund	Fackförbund (deltagaravgift)	Arbetsgivaren (enligt kollektivavtal) / Fackförbund / LO-stipendium (förutsätter gemensam planering) / Ingen deltagarfinansiering	Byggnads (Påfarten) och Transport (Startpunkten). Inom Transport är det fritt fram att gå den tvärfackliga introduktionen.
ABF	Fackförbund (deltagaravgift)	LO-stipendium / fackförbund	Handels (Alla Medlemmars Kurs) och Transport (Vi i Transport). Inom båda förbunden är det fritt fram att gå tvärfackligt.
ABF	Fackförbund (deltagaravgift)	LO-stipendium / fackförbund	Transport
LO-distrikten i samarbete med ABF	LO	LO-stipendium (Om facket och Om samhället) / Förbundsstipendium (Om globalisering och Om främlingsfientlighet)	
ABF	ABF	Fackförbund	
ABF	Fackförbund (deltagaravgift)	Fackförbund	Kommunal

Dessa utbildningar genomförs också ofta tvärfackligt:

	Utbildning	Längd	Innehåll / Material	Målgrupp
7.	Alla kan göra något	1 dag (8 h)	Alla kan göra något	Förtroendevalda
8.	Bättre Arbetsmiljö (BAM)	3 alt 5 dagar (24h alt 40 h)	Bättre Arbetsmiljö	Skyddsombud
9.	Funktionsutbildningar för ex ordföranden, kassörer, sekreterare	Oftast 2–3 dagar (16–24 h)	ABF / Bildas föreningsserie	Förtroendevalda i fackliga styrelser
10.	Grundläggande förtroendemannautbildning	3 dagar (24 h)	Vald på jobbet	Förtroendevalda
11.	Idéburet ledarskap	Genomförs antingen som processutbildning under ett halvår/år med en hel styrelse eller som en kortare utbildning för till exempel personal	Från idéburen till idébärande alternativt Att styra/leda/arbeta i en idéburen organisation	Förtroendevalda / anställda

Utbildnings- anordnare	Utbildning finansieras av	Deltagare finansieras av	Förbund med egna utbildningar vid sidan av den tvärfackliga
ABF	Fackförbund	Fackförbund	
ABF / fackförbund	Arbetsgivaren (enligt AML)	Arbetsgivaren (enligt AML)	Byggnads, Livs, Pappers och Transport.
ABF (erbjuds ofta generellt för alla ABFs medlemsorg)	Fackförbund (deltagaravgift)	Fackförbund	Kommunal
ABF	Fackförbund (deltagaravgift)	Arbetsgivaren (enligt FML)	Byggnads, Handels, Kommunal, Pappers och Transport. Transport provar att kombinera sin utbildning (FLIT) med Vald på jobbet. Handels ser helst att deras förtroendevalda går förbundets egen förtroendemannautbildning
ABF	Fackförbund (deltagaravgift)	Fackförbund	Byggnads (för regionstyrelserna), IF Metall (klubbutveckling) och Kommunal.

Anmärkningar:

- Elektrikerförbundet, Fastighets, HRF, Musikerförbundet, Mälareförbundet, Seko och GS har inga formella beslut som hindrar medlemmar och förtroendevalda att delta i de tvärfackliga utbildningarna ovan.
- Handels inställning är att aktivt försöka få medlemmar att gå LO UNG-utbildningarna samt BAM. Övriga utbildningar kan medlemmarna gå i mån av intresse och behov.
- Handledaren i tvärfacklig utbildning betalas av ABF i enlighet med cirkelledaravtalet om ej annat beslutats. ABF tar ut en deltagaravgift som bland annat ska täcka denna handledarkostnad. Det är också fullt möjligt att komma överens om andra lösningar lokalt, exempelvis att ett förbund "lånar ut" en handledare som man täcker kostnaden för.

BYGGNADS

FACKET FÖR SKOGS- TRÄ-
OCH GRAFISK BRANSCH

HOTELL OCH RESTAURANG FACKET

IFMETALL

Kommunal.

Livs

LIVSMEDEL- & ÅKERFÖRBUDET

Svenska
MALAREFÖRBUNDET

